

Egzystencjalizm w *Dżumie* Alberta Camusa

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 159.
- Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 81.
- Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 130.
- Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 168–169.
- Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 109–118.
- Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa*, [w:] *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 152–155.
- Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa*, [w:] *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 121.

A photograph of a beach with waves breaking on the shore. The sky is dark and cloudy, suggesting an approaching storm. The water is a mix of blue and white foam. The sand is light-colored and smooth.

Egzystencjalizm w *Dżumie* Alberta Camusa

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Dżuma Alberta Camusa to jedna z jego najgłośniejszych powieści. Wydana w 1947 r., była odbierana jako paraboliczna opowieść o wojnie, ale jej znaczenie jest uniwersalne – można ją odczytywać jako refleksję nad problematyką egzystencjalną i etyczną w każdym czasie i miejscu. Mówi ona o ludzkich postawach w obliczu powszechnego zagrożenia, ale także o ludzkim postępowaniu w życiu w ogóle – wobec jego wyzwań i w relacjach z innymi ludźmi. Przedstawiona w powieści epidemia może być więc alegorią zagrożenia, wojny, choroby, zła etycznego czy cierpienia, które dotyka ludzi. Autor powieści to wybitny francuski egzystencjalista, współtwórca filozofii egzystencjalistycznej. Podejmował w swych tekstach filozoficzne pytania o sens ludzkiego życia, o podstawy etyczności ludzkiego działania, o fundamenty ludzkiej godności i wolności. Wszystkie te problemy obecne są także w tej jego powieści.

Twoje cele

- Przeanalizujesz wybranie fragmenty *Dżumy* w kontekście egzystencjalistycznej problematyki filozoficznej.

- Omówisz problem absurdu ludzkiego życia w kontekście powieści Camusa.
- Przedstawisz rozumienie ludzkiej godności i wolności obecne w powieści.
- Wyjaśnisz koncepcję szczęścia zawartą w powieści.

Przeczytaj

Świat bez Boga

Albert Camus wyrażał – zgodnie z twierdzeniami ateistycznego [egzystencjalizmu](#) – przekonanie o metafizycznej samotności człowieka: o tym, że nie istnieje żaden Bóg ani żadna sfera transcendentna, która byłaby źródłem norm i sankcji moralnych oraz nadnaturalnym uzasadnieniem celów ludzkiego postępowania. Świat pozbawiony perspektywy eschatologicznej – wiecznej kary lub nagrody za postępowanie w życiu – nazywa Camus absurdalnym, czyli pozbawionym nadrzędnego sensu, nadawanego mu przez religię. [Człowiek absurdalny](#) to człowiek, który uświadamia sobie ten brak metafizycznego celu w życiu. Píše Camus:

” Albert Camus

Mit Syzyfa

Pewność istnienia Boga, który przydaje sens życiu, jest nieporównanie bardziej kusząca niż bezkarność w czynieniu zła. Wybór nie byłby trudny. Ale nie ma wyboru i zaczyna się gorycz. Absurd nie wyzwala, ale wiąże. Nie upoważnia do wszystkich czynów. Wszystko jest dozwolone, nie znaczy: nic nie jest zabronione. Absurd przydaje jedynie równowartości konsekwencjom tych czynów. Nie zaleca zbrodni, to byłoby dziecinne, ale powiada, że wyrzut jest bezużyteczny. Podobnie, jeśli wszystkie doświadczenia są obojętne, obowiązek jest tak samo uprawniony, jak każde inne doświadczenie.

Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa*, [w:] *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 121.

” Albert Camus

Mit Syzyfa

Boskość więc, o którą chodzi, jest najzupełniej ziemską. [...] Stać się bogiem, to być wolnym na tej ziemi, nie służyć istocie nieśmiertelnej. A zwłaszcza wyciągać wszystkie konsekwencje z tej bolesnej

wolności. Jeśli Bóg istnieje, wszystko zależy od niego i nie możemy nic przeciwko jego woli. Jeśli nie istnieje, wszystko zależy od nas. [...].

Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa*, [w:] *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 152–155.

Mural w oknie byłego szpitala dla emigrantów na wyspie Ellis w Nowym Jorku. Obraz przedstawia pacjentów tej placówki.

Źródło: Rhododendrites, 30.06.2018, Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 4.0.

W *Dżumie* świat jest także pozbawiony wiary w sferę metafizyczną, a zwłaszcza w ingerencję tej sfery w rzeczywistość empiryczną. Także ksiądz Paneloux odrzuca ostatecznie przekonanie, że zło w świecie jest efektem Bożego gniewu i karą dla ludzkości. Pozostali główni bohaterowie nie odnoszą się do kwestii metafizycznych, żyją bez religii – nie szukają w niej pocieszenia, nie widzą w niej nadziei, nie uzasadniają swych czynów religijną normą. Czy ludzie ci, niewierzący w Boga, są z tego powodu mniej etyczni niż wierzący? Czy ich wiara w humanistyczne wartości, bez wiary w Boga, czyni ich gorszymi pod względem etycznym? Czy nie mają oni żadnej nadziei, czy nie wierzą w pozytywne wartości, czy nie są zdolni do prawdziwej miłości? Camus ukazuje – zgodnie z jego filozoficznymi przekonaniami – że jest przeciwnie, że pod względem etycznym człowiek sprawdza się dopiero wtedy, gdy przyznaje, że nie ma Boga – nie ma moralnej instrukcji, nie ma nadnaturalnej kary, nie ma życia wiecznego.

Dżuma

– Czy wierzy pan w Boga, doktorze? [...]

– Nie, ale cóż to znaczy? Jestem w ciemności i próbuję widzieć jasno. Już od dawna przestałem to uważać za oryginalne.

[...]

– A więc – powiedział Tarrou. – Dlaczego okazuje pan tyle poświęcenia, jeśli nie wierzy pan w Boga? Może dzięki pańskiej odpowiedzi sam potrafię odpowiedzieć. Nie wychodząc z cienia, doktor odparł, że dał już odpowiedź, że gdyby wierzył we wszechmogącego Boga, przestałby leczyć ludzi, zostawiając Bogu tę troskę. Ale ponieważ nikt na świecie, nawet Paneloux, choć sądzi, że w Boga wierzy, nie wierzy w niego w taki sposób, ponieważ nikt nie poddaje się całkowicie, on Rieux, myśli, że tu przynajmniej jest na drodze prawdy, skoro walczy przeciw światu takiemu, jaki jest.

– Ach – powiedział Tarrou – więc jest pan lekarzem dla idei?

– Mniej więcej – odparł doktor, powracając do światła.

Tarrou gwizdnął cicho i doktor spojrzał na niego.

– Tak – rzekł – pan sobie powiada, że trzeba do tego pychy. Ale mam tylko tyle pychy, ile jest konieczne, niech mi pan wierzy. Nie wiem, co mnie czeka i co nastąpi po tym wszystkim. Na razie są chorzy i trzeba ich leczyć. [...] Oto wszystko.

Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 81.

Bunt

[Absurd ludzkiego życia](#) nie powinien jednak – według Alberta Camusa – prowadzić do rezygnacji, a zwłaszcza rezygnacji z życia (samobójstwa), lecz do uświadomienia sobie tego absurdu i przyjęcia go jako niepodważalnego faktu – podstawowej danej naszej egzystencji. Życie ze świadomością absurdu to jedyny sposób na jego pokonanie.

Nazywa to Camus [buntem egzystencjalnym](#). Konstytuuje on moją godność i zapewnia

mi wolność – mogę czynić to, co zechcę, nie licząc na nagrodę po śmierci, nie szukając pocieszenia w Bogu, nie poddając się żadnej narzuconej mi religijnej normie:

” Albert Camus

Mit Syzyfa i inne eseje

Życ to sprawić, by żył absurd. Sprawić, by żył absurd, to przede wszystkim patrzeć mu w twarz. W przeciwieństwie do [Eurydyki](#) absurd umiera tylko wówczas, kiedy się od niego odwrócić. Tak więc bunt jest jednym ze spójnych stanowisk filozoficznych. [...] W nim człowiek jest stale sobie obecny. Bunt nie jest dążeniem, nie zna nadziei. To pewność druzgocącego losu, ale bez rezygnacji. [...] Ten bunt nadaje cenę życiu. Obejmując całą egzystencję, przywraca jej wielkość. Świadomość i bunt to odmowa i przeciwieństwo rezygnacji. [...] Człowiek absurdalny może tylko wszystko wyczerpać i wyczerpać do dna siebie. Absurd jest tym skrajnym napięciem, które podtrzymuje nieustannie samotnym wysiłkiem, wie bowiem, że świadomością i codziennym buntem daje świadectwo swojej jedynej prawdzie, to znaczy wyzwaniu. [...] Z absurdu wyprowadzam więc trzy konsekwencje, to znaczy mój bunt, moją wolność i moją pasję. [...]

Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 109–118.

Człowiekiem absurdalnym w *Dżumie* jest doktor Rieux – narrator i zarazem [porte parole](#) autora. Ma pełną świadomość absurdu ludzkiego życia w egzystencjalnym rozumieniu. Jego bunt polega na tym, że podejmuje on działania, które narażają go na ryzyko choroby i śmierci, w imię wyznawanych przez siebie humanistycznych wartości – na rzecz innych ludzi. Bez względu na przekonanie, iż nie czeka go żadna nagroda

Od początku lat 70. XX w. istnieje organizacja Lekarze bez Granic skupiająca lekarzy niosących bezinteresowną pomoc wszędzie tam, gdzie jest potrzebna.

po śmierci, wykonuje, z narażeniem własnego życia, obowiązki lekarza.

Źródło: dostępny w internecie: Pixabay, domena publiczna.

Wypełniając te obowiązki, bezinteresownie walcząc z epidemią w celu obrony życia innych, w warunkach stałego zagrożenia swego życia, ukazuje wzór godności i wolności:

” Albert Camus

Dżuma

– Znam dziś tylko jedno konkretne zagadnienie: czy można być świętym bez Boga. [– mówi Tarrou.] [...]

– [...] Czuję się bardziej solidarny ze zwyciężonymi niż ze świętymi. Sądzę, że nie mam upodobania do bohaterstwa i świętości. Obchodzi mnie tylko, żeby być człowiekiem.

[– odpowiada Rieux.]

– Tak, szukamy tego samego, ale ja jestem mniej ambitny.

Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 159.

Godność i szczęście

Brak wiary w Boga, uznanie, że życie jest absurdalne i nie ma sensu, nie powinno wieść nas – twierdzi Camus – ku rozpaczcy ani ku nihilistycznemu amoralizmowi. W godności życia pozbawionego nadrzędnego, metafizycznego sensu, w wolności postępowania opartego tylko na wywiedzionych z rozumu racjach humanistycznego szacunku dla drugiego człowieka, można odnaleźć szczęście. Nie znajduje się ono w przyjemnościach ani w dobrach materialnych, ale w godnym znoszeniu trudów życia, w wypełnianiu swych obowiązków. Jak Syzyf dźwigający stale swój kamień, tak każdy człowiek może w znoszeniu życiowych cierpień wykazać swą wielkość oraz odnaleźć wartość i szczęście:

” Albert Camus

Mit Syzyfa i inne eseje

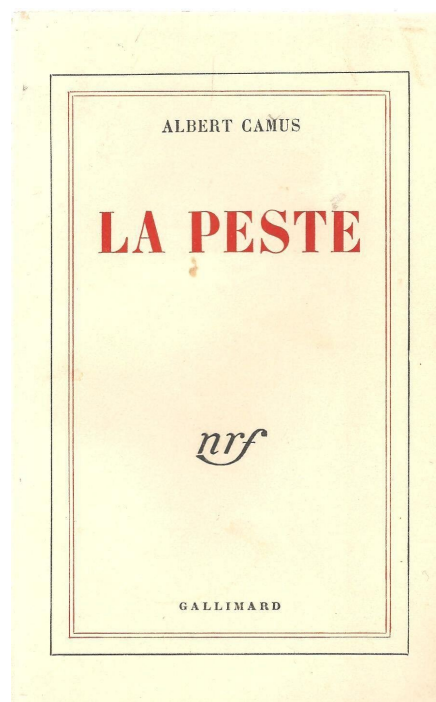
Świat jest tylko jeden, a szczęście i absurd są dziećmi tej samej ziemi. Są nierozłączne. Błędem byłoby powiedzieć, że szczęście siłą rzeczy

rodzi się z odkrycia absurda. Zdarza się również, że poczucie absurdu rodzi się ze szczęścia. [...] Bóg, który znalazł się w tym świecie razem z niezadowoleniem i upodobaniem do niepotrzebnych cierpień, zostaje wygnany. Los staje się sprawą ludzką i określaną przez ludzi. [...] Człowiek zawsze odnajdzie swój ciężar. Syzyf uczy go wierności wyższej, tej która neguje bogów i podnosi kamienie. On także mówi, że wszystko jest dobre. Świat bez władcy nie wydaje mu się ani jałowy, ani przemijający. Każda z cząsteczek kamienia, każdy poblask minerału w tej górze pełnej nocy same w sobie tworzą świat. Aby wypełnić ludzkie serce, wystarczy walka prowadząca ku szczytom. Trzeba wyobrazić sobie Syzyfa szczęśliwym.

Źródło: Albert Camus, *Mit Syzyfa i inne eseje*, tłum. J. Guze, Warszawa 2004, s. 168–169.

Bohaterowie *Dżumy* – Tarrou, Rambert, Rieux – mimo że żyją w stanie stałego zagrożenia, w otoczeniu cierpienia i strachu, zachowują godność i potrafią znaleźć w swych działaniach nie tylko sens, ale i poczucie spełnienia, a nawet szczęścia. Nie są ludźmi nieszczęśliwymi, choć tytułowa dżuma pozbawiła ich wielu dóbr.

Charakterystyczne jest tu uświadomienie sobie przez Ramberta, że szczęście nie oznacza osobistego zadowolenia, nawet w wyniku bliskości z ukochaną osobą, ale godne i solidarne znoszenie trudów życia wspólnie z innymi. Pomoc ludziom, ich wsparcie, nawet w warunkach zagrożenia i rozłąki, okazują się podstawą poczucia szczęścia wyższego i większego niż tylko realizacja swych emocjonalnych potrzeb:

Okładka pierwszego wydania *Dżumy* w 1947 r.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Dżuma

Rambert powiedział, że się nad tym zastanawiał, że nadal wierzy w to, w co wierzył, ale byłoby mu wstyd, gdyby wyjechał. Przeszkodziłoby mu to kochać kobietę, którą zostawił. Ale Rieux wyprostował się i rzekł pełnym głosem, że to głupie i że nie ma wstydu w wyborze szczęścia.

– Tak – powiedział Rambert – ale może być wstyd, że człowiek jest sam tylko szczęśliwy.

Tarrou, który dotychczas milczał, zauważył, nie odwracając głowy, że jeśli Rambert chce dzielić nieszczęście ludzi, nie będzie miał nigdy czasu na szczęście. Trzeba wybierać.

– Nie chodzi o to – powiedział Rambert. – Zawsze myślałem, że jestem obcy w tym mieście i że nie mam tu z wami nic wspólnego. Ale teraz, kiedy zobaczyłem to, co zobaczyłem, wiem, że jestem stąd, czy chcę tego, czy nie chcę. A sprawa dotyczy nas wszystkich. [...] Wiecie o tym zresztą dobrze! W przeciwnym razie, co robilibyście w tym szpitalu? Czy dokonaliście więc wyboru i wyrzekli się szczęścia? [...]

Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 130.

Słownik

absurd życia (losu ludzkiego)

brak sensu w życiu ludzkim, rozumiany jako brak nadrzędnej, zwłaszcza religijnej racji życia i celu w postaci dążenia do osiągnięcia życia wiecznego, zbawienia

bunt egzystencjalny

bunt przeciw absurdowi życia, polegający na jego świadomości i poczuciu wolności w realizacji swojej woli

człowiek absurdalny

człowiek świadomy absurdu własnego istnienia, myślący i świadomie akceptujący ten absurd

egzystencja

(łac. *ex* – poza; *sistere* – znajdować się) ludzkie istnienie, życie, rozumiane jako indywidualna realność doświadczana przez każdego świadomego człowieka, zbiór sytuacji przeżywanych przez poszczególnych ludzi

egzystencjalizm (filozofia egzystencjalna)

(fr. *existentialisme*, od łac. *existentia* – istnienie) ruch filozoficzny powstały w latach 30. XX w. w Europie, który w centrum zainteresowania stawiał problematykę ludzkiego istnienia w świecie, zwłaszcza jego sensu i konsekwencji etycznych

kondycja ludzka

miejsce człowieka w świecie; warunki określające ludzkie życie

problematyka egzystencjalna (pytania egzystencjalne)

problematyka obejmująca najważniejsze pytania dotyczące ludzkiego losu, ludzkiej kondycji w świecie, wyborów etycznych dokonywanych przez człowieka

sens ludzkiego istnienia

cel życia, rozumiany zwykle w znaczeniu religijnym jako dążenie do osiągnięcia życia wiecznego, zbawienia lub pozareligijnym jako nadrzędna motywacja ludzkich działań w świecie, np. dążenie do osiągnięcia szczęścia.

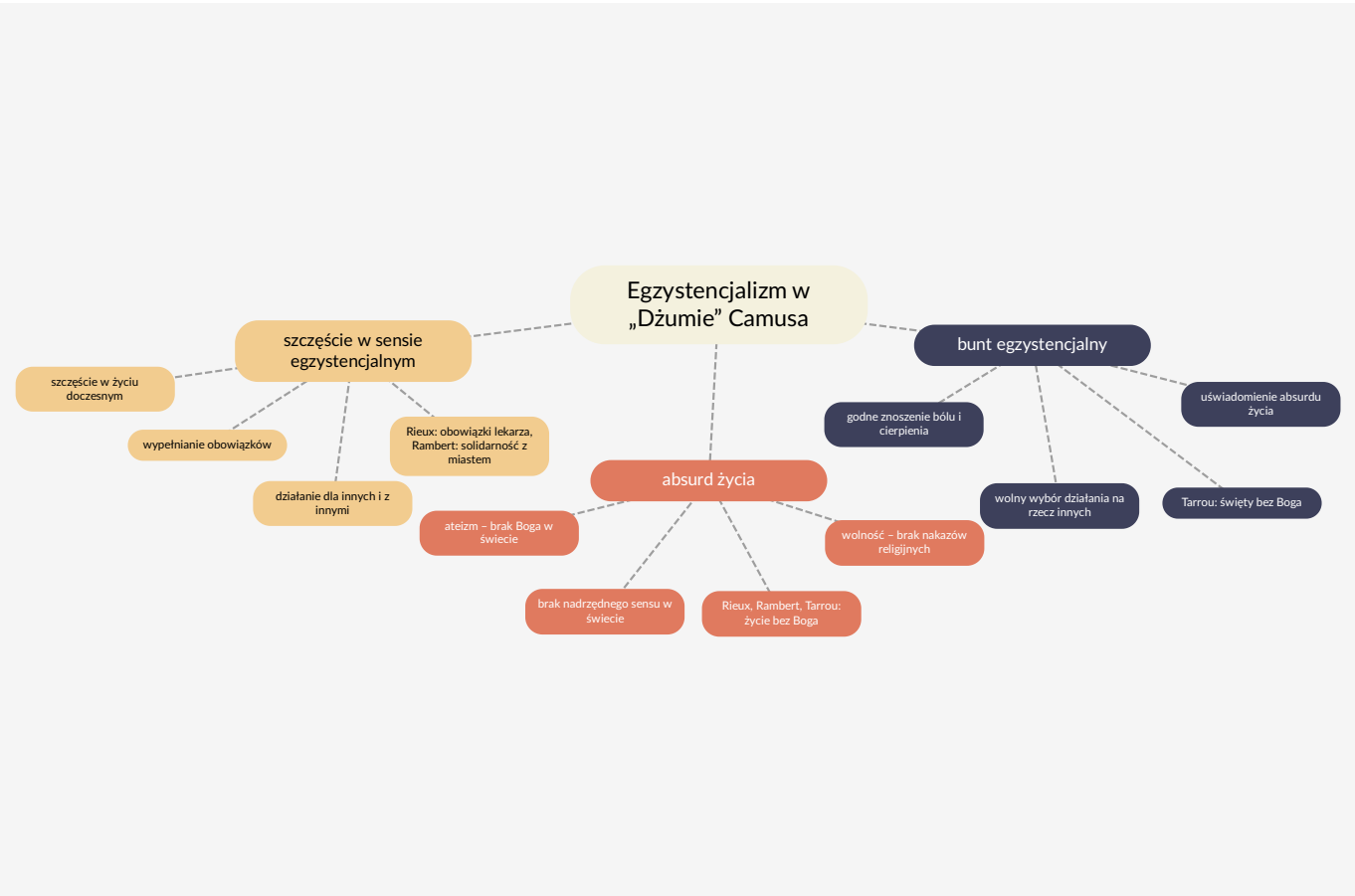
Mapa myśli

Polecenie 1

Omów przejawy myśli egzystencjalnej w *Dżumie* Camusa.

Polecenie 2

Scharakteryzuj głównego bohatera powieści jako reprezentanta filozofii egzystencjalnej.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Dokończ zdanie: Absurd życia bohaterów *Dżumy* oznacza w sensie egzystencjalnym to, że...

- ☐ ich życie nie ma sensu.
- ☐ nie dostrzegają oni sensu metafizycznego w życiu.
- ☐ nie będą zbawieni.
- ☐ nie wierzą oni w nic.

Ćwiczenie 2

Zaznacz poprawne odpowiedzi. Dokończ zdanie:

Doktor Rieux jest człowiekiem świadomym absurdu życia, ponieważ...

- ☐ jest pełen rozpacz.
- ☐ nie wypełnia swych obowiązków ze względu na religijne nakazy.
- ☐ nie wierzy w Boga.
- ☐ nie pomaga ludziom dla nagrody po śmierci.

Ćwiczenie 3

Przeczytaj podany fragment powieści, a następnie zaznacz poprawne odpowiedzi.

” Albert Camus

Dżuma

– Tak – rzekł – pan sobie powiada, że trzeba do tego pychy. Ale mam tylko tyle pychy, ile jest konieczne, niech mi pan wierzy. Nie wiem, co mnie czeka i co nastąpi po tym wszystkim. Na razie są chorzy i trzeba ich leczyć. [...] Oto wszystko.

Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 81.

Pycha bohatera, o której mowa w powyższym cytacie, polega na tym, że...

- ☐ uważa, że powinien być podziwiany przez innych.
- ☐ uznaje on, że tylko on, a nie żaden Bóg, ma realny wpływ na siebie i innych.
- ☐ uznaje on, że on sam, a nie żaden Bóg, decyduje o swoim działaniu.
- ☐ uznaje on, że los jego pacjentów jest tylko w jego rękach, a nie w rękach żadnego Boga.

Ćwiczenie 4

Dokończ zdanie zamieszczone poniżej. Poprawne odpowiedzi zaznacz kolorem zielonym, a niepoprawne - różowym.

☐ prawidłowa odpowiedź

☐ nieprawidłowa odpowiedź

Bunt wobec absurdu życia w rozumieniu Camusa polega na...

rezygnacji z jakiejkolwiek nagrody po śmierci.

rezygnacji z pocieszenia w Bogu.

odrzuconiu jakiegokolwiek religijnego nakazu.

popętnieniu samobójstwa.

Ćwiczenie 5

Zaznacz poprawną odpowiedź. Dokończ zdanie: Uświadomienie sobie braku nadrzędnego, metafizycznego sensu życia skutkuje w życiu bohaterów powieści...

☐ poczuciem lęku i trwogi.

☐ poczuciem winy.

☐ poczuciem beznadziei i rozpacz.

☐ poczuciem godności i wolności.

Ćwiczenie 6

Zinterpretuj słowa doktora Rieux:

” Albert Camus

Dżuma

Obchodzi mnie tylko, żeby być człowiekiem.

Źródło: Albert Camus, *Dżuma*, tłum. J. Guze, s. 159.

Ćwiczenie 7

Zaznacz poprawne odpowiedzi. Dokończ zdanie: Rambert postanawia pozostać w mieście, rezygnując z bliskości z ukochaną kobietą, ponieważ uważa, że...

☐ istnieje wyższy poziom szczęścia niż zaspokojenie swych potrzeb.

☐ miłość nie daje szczęścia.

☐ nie byłby szczęśliwy, porzucając innych w potrzebie.

☐ solidarność z innymi jest ważniejsza niż własne zadowolenie.

Ćwiczenie 8

Wskaż charakterystyczne dla filozofii egzystencjalnej motywy występujące w *Dżumie* Alberta Camusa.

☐ wartości metafizyczne.

☐ absolutna wolność.

☐ rozpacz.

☐ eschatologiczna nadzieja.

☐ odpowiedzialność za innych.

☐ osobista godność.

☐ metafizyczna samotność.

☐ opatrność Boża.

Dla nauczyciela

Autor: Paweł Kaniowski

Przedmiot: Filozofia

Temat: Egzystencjalizm w *Dźumie* Alberta Camusa

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

III. Wybrane problemy filozofii.

1. Koncepcje uprawiania filozofii. Uczeń rozróżnia i charakteryzuje następujące koncepcje filozofii:

4) koncepcja egzystencjalna – wartościujące opisywanie granicznych sytuacji życia ludzkiego.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele lekcji (językiem ucznia):

- Przeanalizujesz wybranie fragmenty *Dżumy* w kontekście egzystencjalistycznej problematyki filozoficznej.
- Omówisz problem absurdu ludzkiego życia w kontekście powieści Camusa.
- Przedstawisz rozumienie ludzkiej godności i wolności obecne w powieści.
- Wyjaśnisz koncepcję szczęścia zawartą w powieści.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przeanalizuje wybranie fragmenty *Dżumy* w kontekście egzystencjalistycznej problematyki filozoficznej;
- omówi problem absurdu ludzkiego życia w kontekście powieści Camusa;
- przedstawi rozumienie ludzkiej godności i wolności obecne w powieści;
- wyjaśni koncepcję szczęścia zawartą w powieści.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- burza mózgów;
- mapa myśli.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o przypomnienie sobie treści powieści *Dżuma* Alberta Camusa oraz przeczytanie treści zamieszczonych w zakładce „Przeczytaj”.

Faza wprowadzająca:

1. Przedstawienie wyświetlonego na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika tematu lekcji i celów zajęć. Wspólne ustalenie kryteriów sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: *Czym jest egzystencjalizm? Jakimi problemami zajmowali się filozofowie egzystencjalni?*

Faza realizacyjna:

1. **Burza mózgów.** Nauczyciel informuje uczniów, że będą pracować metodą burzy mózgów i, jeśli to konieczne, wyjaśnia jej zasady. Wyłania także moderatora, który będzie zapisywał pomysły na tablicy, a następnie określa czas wykonania zadania. Następnie nauczyciel zadaje uczniom pytanie: *Jacy są bohaterowie „Dżumy”?* Uczniowie podają propozycje odpowiedzi. Po zakończeniu fazy twórczej następuje wspólna weryfikacja pomysłów. Nauczyciel prosi uczniów, aby porównali swoje propozycje z informacjami zamieszczonymi na tablicy.

2. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla materiał z sekcji „Mapa myśli”, a następnie czyta polecenie *Scharakteryzuj głównego bohatera powieści jako reprezentanta filozofii egzystencjalnej*. Uczniowie wykonują zadanie w parach. Następnie wybrana osoba prezentuje propozycję odpowiedzi, a pozostali uczniowie ustosunkowują się do niej. Nauczyciel w razie potrzeby uzupełnia ją, udzielając uczniom informacji zwrotnej.
3. Prowadzący inicjuje rozmowę na temat: przejawy myśli egzystencjalnej w *Dżumie* Camusa.
4. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne z sekcji „Sprawdź się”. Wyniki pracy omawiane są na forum i komentowane przez nauczyciela.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel ponownie wyświetla na tablicy temat lekcji zawarty w sekcji „Wprowadzenie” i inicjuje krótką rozmowę na temat kryteriów sukcesu. Czego się uczniowie nauczyli?
2. Wszyscy uczniowie podsumowują zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Wybierz i opisz jeden przykład (z literatury, teatru, kina lub sztuk pięknych), który może być ilustracją do wybranego przez ciebie pojęcia, które poznałeś w sekcji „Przeczytaj”.

Materiały pomocnicze:

- Błaszczuk T., *Filozofia egzystencjalna Alberta Camusa*, „Studia Europaea Gnesnensia”, 6/2012.
- Merton T., *Siedem esejów o Albercie Camus*, tłum. R. Krempł, Bydgoszcz 1996.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie mogą wykorzystać medium w sekcji „Mapa myśli” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.